

Circularitatea ideologiilor

„Prea mari ca să fie lăsate să cadă” a devenit, pe canalul ideologiei, expresia antinomică a teoriei pieței libere.

Adevăratele turbulențe cu care s-a asociat ideea de criză nu țin atât de comportamentul eminentemente irațional al piețelor financiare, cât de încercarea de a se face auzite ambițiile de impunere a unei viziuni ideologice sau a alteia. De la superexcitarea libertariană în legătură cu minunile milenariste ale pieței și până la intervenționismul cel mai pervers al schimbării de sus în jos, aproape toate variantele de ideologii politice și-au exhibat exagerările sub forma promisiunilor de scoatere din criză. Acestea au fost mânate însă doar de cauza menținerii puterii prin supralicitarea formelor perverse de control al economiei. Nu încapе îndoială că panica indusă de criză a fost și continuă să fie însoțită și de forțarea la limită a pozițiilor prevalente în apropierea circuitelor avuției.

Merită relevat faptul că vizibilitatea proiecțiilor ideologice în detrimentul celor propriu-zis economice ar putea fi o probă a obișnuinței ideologiilor că nu trebuie să-și asume vina pentru declanșarea crizei. Dacă se poate așa (și este evident că sunt întrunite condițiile să se poată!), oportunitatea maximizării foloaselor nu poate fi ratată de ideologiile politice. Costurile sunt suportate doar de economie. Desigur că această situație se traduce și într-un semnal că postcriză lucrurile se vor aranja tot după modelul precriză.

Cel mai elocvent indiciu al acestei evoluții este transformarea într-un laitmotiv comportamental a apelului la socializarea pierderilor, în loc să se procedeze la respectarea regulilor jocului pieței libere. Astfel, creșterea cancerigenă a ajuns să fie salvatoare pentru contraperformanțe. Dimensiunea peste limitele naturale ale unor structuri funcționale ale economiei (cum ar fi băncile sau întreprinderile strategice) a devenit argument derivat direct din logica credinței în infailibilitatea a tot ceea ce excede măsurii firești.

„Prea mari ca să fie lăsate să cadă” a devenit, pe canalul ideologiei, expresia antinomică a teoriei pieței libere. Că acest refren se întâmplă acolo unde era nu demult de neconceput pare să nu mai fie un motiv de îngrijorare.

Găsim aici bine disimulat scopul pentru care criza se transformă într-un argument al neschimbării ordinii lucrurilor: este lăsată să lucreze la ieșirea din criză chiar forța interesată de reproducerea crizei. În fapt, oportunitatea de a menține ideologia în starea de acțiune stă în dubla posibilitate la îndemână: fie să se prelungească cât mai mult criza, fie să se pregătească germeii revenirii crizei cât mai repede posibil.

Pare ceva de domeniul absurdului, dar nu trebuie să ne ferim în a recunoaște că specialitatea cea mai de preț a ideologiilor este frizarea absurdului. Garanția acestei consecințe este opțiunea categorică a oricărei ideologii pentru aruncarea în derizoriu a alternativei. Soluția unei ideologii este construită să fie unică și este de neevitat unicitatea ei. Reducționismul metodologic funciar al ideologiilor este, tocmai datorită acestui exclusivism al soluțiilor, chiar patul germinativ al crizelor de tot felul, al celor economice cu deosebire.

Substratum-ul acestei stări contrariante de lucruri constă în convertirea avuției în muniția secretă a armei puterii cu care extermină în masă diversitatea soluțiilor. Este un mod neașteptat de a raționaliza acțiunea umană nu doar în componența ei economică, ci și în cea a ideilor.

Eșafodajul democratic devine adeseori, în perioade de criză, atât de subred pentru greutatea naturală a diversității, încât în numele rațiunii economice se anihilează orice principiu economic, operându-se cu valorile fulgurante ale ideologiilor. Criza actuală este cazul de chinogramă al ilustrării triumfului simplificării ideologice într-o manieră absolutistă gen „*scopul scuză mijloacele*”, așa încât acolo unde părea să fie evidentă opțiunea pentru corectitudinea pieței s-a manifestat opțiunea pentru corectitudinea politică, pusă să raționeze în contra logicii pieței.

Motivul lichidării oferit de piață ca sancțiune a contraperformanței a fost anulat de motivul lichidității ofertate noneconomic, fără echivalență, ca bonus pentru performanță în afara pieței.